

Орлова Н. В.
доцент кафедри соціальних комунікацій
Херсонський державний університет

ЖУРНАЛ «NATIONAL GEOGRAPHIC УКРАЇНА» (2013-2015 РР.): ЖАНРОВО-ТЕМАТИЧНА СВОЄРІДНІСТЬ

Тревел-журналістика пройшла довгий шлях становлення і нині є перспективним напрямом сфери медіа і туризму. Це обумовлено стрімким розвитком туристичного бізнесу і необхідністю інформування потенційних клієнтів про ту чи ту країну. На відміну від путівників та гідів, журналістські матеріали не лише ознайомлюють зацікавлену аудиторію із зовнішньою стороною життя і побуту країни, але також показати її «зсередини». Відтак проекти тревел-журналістики набувають все більшої популярності у читацького загалу.

Яскравим свідченням успішного тревел-видання є американський журнал «National Geographic». Його було засновано як офіційний друкований орган Національного географічного товариства США у Вашингтоні 27 січня 1888 року [1]. За стилем це був суто науковий журнал, без ілюстрацій, орієнтований на дослідників та учених. На сьогодні «National Geographic» – міжнародний науково-популярний часопис, що має 38 мовно-регіональних версій (станом на квітень 2013 р.) та кілька журналів-«сателітів», орієнтованих на певні вікові категорії («National Geographical Kids», «National Geographical Little Kids») або на потенційних туристів («National Geographic Traveler»).

Метою нашої розвідки є жанрово-тематичний аналіз національної версії журналу «National Geographic Україна» за весь період його існування (від квітня 2013 р. до січня 2015 р.).

«National Geographic Україна» – науково-популярне, країнознавче видання. Періодичність виходу: у 2013 році – 9 чисел, у 2014 році – 12 чисел, а у 2015 році – 1 число. Наклад: 25000 примірників. Ціна: 25 грн. Обсяг: 148 сторінок. Головний редактор української версії видання – Ольга Вальчишен. Видавець – ТОВ «Видавничі ініціативи». Засоби для видання журналу та здійснення різних досліджень надходили від реклами, внесків членів Товариства та спонсорів.

Українська версія журналу мала такі рубрики: «Від редактора» – вступне слово від головного редактора Кріса Джонса та головного редактора української версії журналу Ольги Вальчишен; «Листи» – листи з відгуками про видання та побажаннями від читачів; «Погляд» – великі фото, що займають дві шпальти з коротким коментарем-поясненням від фотокореспондента; «Твій кадр» – рубрика, яку започатковано з другого номера журналу від травня 2013 року. Вона вміщувала фотографії, надіслані в редакцію читачами/фотографами або запозичені з соціальних мереж з коментарями авторів. Згодом «Твій кадр» став підрубрикою рубрики «Погляд»; «На часі» – невеликі матеріали (переважно замітки), що висвітлюють актуальні проблеми сьогодення, наприклад, проблеми екології чи цікаві факти; «Нова доба» – рубрика, що

вміщувала великі статті, написані в науковому стилі та присвячені науковим відкриттям або проблемам довкілля. Тут друкувався переклад праць відомих закордонних учених та спеціалістів певної наукової галузі; «Історія» – статті з історії країн, людей чи об'єктів, написаних у науковому стилі; «Інструкція з виживання» – історії людей, які виживали в складних умовах, наприклад, у пустелях чи в горах; «За лаштунками» – невеликі за розміром розповіді фотокореспондентів про те, як вони робили свої фотоілюстрації; «Пульс планети» – рубрика, в якій йшлося про новітні технології; «Спогад» – певний історичний факт, що супроводжувався фотоілюстрацією.

У 2014 році, починаючи з квітневого випуску, «National Geographic Україна» започатковано рубрику «Унікальна Україна», що періодично з'являлась у виданні. Вона вміщувала розповіді та фото українських мандрівників або кореспондентів. Автори описували маловідомі та вельми цікаві факти про країну, її жителів, традиції тощо. Також у 2014 р. у журналі з'явилися рубрики: *архів, фотожурнал, основні інстинкти, палеонтологія, етнографія* тощо.

Серед жанрових форм у «National Geographic Україна» переважають *статті* науково-популярного характеру. Наприклад, це матеріал «Моря виходять з берегів», що був надрукований у номері 6 (6) від вересня 2013 р. в рубриці «На часі». Автор – Тім Фолгер, фото – Джордж Стейнмец. Обсяг статті – 31 сторінка. Тема – глобальне потепління на Землі. Проблема – причини та наслідки глобального потепління. Композиційно матеріал складеться із заголовка, ліду, невеликого фотофакту, власне тексту статті, що має 5 розділів [2].

Незважаючи на досить складний жанр, який обрав автор, мова матеріалу проста та зрозуміла для читачів. Текстовий виклад поєднують 5 великих кольорових фото на весь розворот та невеликі фотографії льодовиків, прибережних міст, що перебувають під загрозою затоплення. Також матеріал супроводжують знімки Землі з космосу та інфографіка підвищення рівня води по континентам.

При написанні статті автор користувався такими джерелами інформації: інтерв'ю, робота з документами, спостереження. Тут використано правила наближення інтересів за географією, за рідкістю та специфікою.

Доволі часто у журналі трапляються *фотозамітки*. Наприклад, це матеріал «Володар небес», що надрукований у номері 2 (11) від лютого 2014 року в рубриці «На часі» на сторінці 28. Автор – Дмитро Жеребцов, фото – Тетяна Жеребцова. Тема – відродження рідкісного виду птаха. Проблема – ріст популяції чорного грифа [4].

Композиційно матеріал складається із заголовка, ліду та тексту замітки. Заголовковий комплекс представлений заголовком «Володар небес» та лідом «Силует чорного грифа, який справедливо вважається символом Кримських гір, можна побачити дедалі частіше». Мова матеріалу проста та лаконічна. Замітку супроводжує велике кольорове фото чорного грифона з підписом під ним. При написанні цього матеріалу автор використав такі джерела інформації, як

спостереження, інтерв'ю, робота з документами. Правило наближення інтересів – за специфікою та за географією.

Специфіку тревел-продукту найкраще відображає жанр *фоторепортажу*. В номері 1 (10) від січня 2014 р. на сторінці 106 у рубриці «На часі» розміщено репортаж «Непрístupні скелі». Автор – Марк Сіннотт, фото – Джиммі Чін. Тема – незвичайне хобі молодих екстремалів із Кумраза. Проблематика – скелелазиди випробовують свої сили у підкоренні високих та гострих скель [3].

Композиція матеріалу складається з заголовка, ліду та основного тексту. Заголовковий комплекс: заголовок «Непрístupні скелі» та лід «На півночі Оману молоді скелелазиди випробовують себе у протистоянні з ножеподібними узбережними скелями».

Текст написаний у розмовному стилі. Автор від першої особи описує події, які побачив та людей, із якими зустрівся. Матеріал супроводжують три великі кольорові фотографії на розворот з підписами від автора, 13 невеликих кольорових фото з архіву головного героя та велика кольорова схема гір із позначеним на ній маршрутом.

При написанні матеріалу автор використала такі джерела інформації, як спостереження та інтерв'ю. Тут використано правила наближення інтересів за рідкістю та специфікою.

Також жанр *репортаж* представлений у рубриці «Інструкція з виживання», де публікують історії людей, які опинились у тяжких умовах та все ж змогли подолати їх. Таким прикладом є репортаж «Крижаний перехід» у номері 1 (10) від січня 2014 року на сторінці 140 у рубриці. Автор – Грег Трайніш, молодий дослідник National Geographic, розповідає про свою експедицію по Південній Америці. Тема – похід у Чилійські гори. Проблематика – складність підкорення снігових вершин Чилі [3].

Композиційно матеріал складається з заголовка та тексту (історії). Мова матеріалу досить проста та зрозуміла. Розповідь ведеться від першої особи в розмовному стилі, що відповідає вимогам жанру репортаж. Матеріал супроводжують кольорова ілюстрація, автором якої є Іштван Баняй, та чорно-білий фотопортрет автора. Джерела інформації – спостереження та власні емоції автора. Правило наближення інтересів – за специфікою.

Отже, найбільш популярним жанром видання «National Geographic Україна» є стаття, також широко вживаними жанровими формами є фоторепортаж, репортаж, фотозамітка. Останні відповідають призначенню тревел-проекту: видовишно й цікаво подати країну.

На нашу думку, національна версія «National Geographic Україна» є дуже вдалим проектом української тревел-журналістики. Тут трапляються науково-популярні статті про дику природу, географію, історію, археологію, культуру, природу, про маловідомі та найвіддаленіші куточки світу. Текстова інформація супроводжується приголомшливими фотографіями, захоплюючими інфографіками та оригінальними ілюстраціями. На жаль, національна версія журналу «National Geographic Україна» в силу економічних проблем проіснувала недовго, але той внесок, що зробили українські дослідники,

журналісти та фотографи, є неоціненим скарбом вітчизняної тревел-журналістики.

Список використаних джерел

1. National Geographic (журнал) [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – 2015. - Режим доступу: [https://uk.wikipedia.org/wiki/National_Geographic_\(журнал\)](https://uk.wikipedia.org/wiki/National_Geographic_(журнал)) – Назва з екрану.
2. National Geographic Україна: № 6 (6) вересень / упорядкув., ред. О. Вальчишен. – К. : ТОВ «Видавничі ініціативи», 2013. – 148 с.
3. National Geographic Україна: № 1 (10) січень / упорядкув., ред. О. Вальчишен. – К. : ТОВ «Видавничі ініціативи», 2014. – 148 с.
4. National Geographic Україна: № 2 (11) лютий / упорядкув., ред. О. Вальчишен. – К. : ТОВ «Видавничі ініціативи», 2014. – 148 с.